

ною метою цього закону є дерегуляція господарської діяльності, приведення законодавства в окремих сферах відповідно до правового поля ЄС, що дозволяє Україні підвищити позицію в рейтингу Doing Business.

Цим Законом спрощується процедура започаткування та ведення господарської діяльності, скорочуються дозвільні і погоджувальні процедури, зменшується вплив державних органів на діяльність суб'єктів господарювання, підвищується рівень захисту прав інвесторів, удосконалюється механізм фінансування діяльності органів Державної реєстраційної служби.

Згідно з ухваленим законом, передбачена ліквідація дозвільних центрів. Тепер послуги з видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності надаватимуться через центри надання адміністративних послуг (зі збільшенням кількості таких центрів). Разом з цим посилюється відповідальність адміністратора за невиконання посадових обов'язків.

У сфері реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб - підприємців передбачені наступні зміни:

- скорочені терміни надання адміністративних послуг з реєстрації (замість 3 днів відразу наступного дня після подання документів);
- скасована обов'язковість публікації повідомлень про державну реєстрацію в паперовому спеціалізованому друкарському засобі масової інформації;
- з'явилася можливість заявникам отримувати адміністративні послуги у сфері держреєстрації за додаткову плату в скорочені терміни.

4.3. Глобальний індекс інновацій

Згідно досліджень компанії Battelle, світові валові видатки на наукові дослідження та розробки (R&D) упродовж 2012–2013 рр. зросли на 2,7% (з 1517 млрд. дол. за паритетом купівельної спроможності, до 1558 млрд. дол.), а в 2014 р. передбачається їх зростання, порівняно з 2013 р., ще на 3,9% (до 1618 млрд. дол.). Порівняно з докризовим 2007 р., вони зросли у 2013 р. на 38,6% (світові валові R&D видатки у 2007 р. становили 1123,9 млрд. дол.) [11].

Світовими лідерами за обсягами R&D видатків впродовж означеного періоду були США, Китай та Японія. Сукупно їхня питома вага, по-перше, перевищувала 55,3% у відповідному світовому показнику, по-друге, зростала і, за прогнозами міжнародних експертів, така тенденція простежуватиметься й надалі. Хоча слід зазначити, що домінування цієї тріади країн у світових R&D видатках зменшилося, порівняно з 2007 р. (57,3%). Характерно, що в межах означеної тріади найвищими темпами зростали R&D інвестиції Китаю. Так, упродовж 2000-2013 рр. їхній темп росту становив 147,5%, тоді як у США – 127,5%, Японії – 113,6%. На тлі цих країн українські валові інвестиції в інноваційну сферу економіки мають досить скромний вигляд – близько 3 млрд. дол. За показником 2013 р., це у 150 разів менше, ніж у США [12].

У сучасних умовах наука та науково-технічна сфера відіграють визначальну роль у ефективному розвитку економік передових країн світу та якісному покращенні життя громадян. Стрімко зростає наукоємність ВВП, збільшується кількість зайнятих у науково-технічній сфері, нарощуються кошти на її фінансове та ресурсне забезпечення. Світовий ринок наукоємної продукції зростає в 2-2,5 рази швидше порівняно з темпами росту світової економіки.

В Україні за роки незалежності наука втратила функції впливу на соціально-економічний розвиток держави, до критичного рівня знизився показник вітчизняного науково-технічного потенціалу, що стало загрозою національній безпеці України.

На сьогодні серед зайнятого населення України частка вчених становить 0,49 відсотка, що у 3,5 рази менше, ніж 20 років тому. У 2011 році цей показник у Фінляндії становив 3,27 відсотка, у Данії – 3,16 відсотка, Ісландії – 2,96 відсотка, Туреччині – 0,68 відсотка. Втрачається зв'язок поколінь та перспективи сучасного розвитку науки. Питома вага загального обсягу витрат на науково-технічну сферу в Україні у 2013 році становила 0,77 відсотка ВВП, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету – 0,33 відсотка ВВП. Водночас у 2012 році середній рівень обсягу витрат на наукові дослідження та розробки країн ЄС у ВВП становив 2,06 відсотка. Найбільшою частка витрат на дослідження та розробки була у Фінляндії – 3,55 відсотка, Швеції – 3,41 відсотка, Данії – 2,99 відсотка, Німеччині – 2,92 відсотка, Австрії – 2,84 відсотка, Словенії – 2,80 відсотка, Франції – 2,26 відсотка, Бельгії – 2,24 відсотка, Естонії – ж 2,18 відсотка та Нідерландах – 2,16 відсотка [13].

Стійка тенденція до зменшення частки ВВП на витрати вітчизняної науки особливо загострилася упродовж 2010-2013 років. Як наслідок, у 2014 році на науку заплановано видатки на рівні 0,27 відсотка ВВП. Це найнижчий показник фінансування науки за весь час незалежності України.

Загальновідомо, що для самовідтворення наукової сфери її фінансування має проводитися на рівні не нижче 0,9 відсотка ВВП. Брак коштів та застарілість матеріально-технологічної бази науки суттєво обмежують можливості проведення в Україні наукових досліджень та їх виконання на світовому рівні.

Згідно Глобального індексу інновацій (Global Innovation Index) Корнельського університету, бізнес-школи INSEAD та Всесвітньої організації інтелектуальної власності WIPO дозволяє оцінити здатність країн світу створювати сприятливе середовище для інновацій, а також результат від інноваційної діяльності (табл. 4.6).

Таблиця 4.6.

Динаміка глобального індексу інновацій окремих країн світу*

Рік	2011		2012		2013		2014		2015	
	місце	бал (0 - 100)	місце	бал (0 - 100)	місце	бал (0 - 100)	місце	бал (0 - 100)	місце	бал (0 - 100)
Німеччина	12	55	15	56	15	56	13	56	12	57
США	7	57	10	58	5	60	6	60	5	60
Велика Британія	10	56	5	61	3	61	2	62	2	62
Японія	20	50	25	52	22	52	21	52	19	54
Франція	22	49	24	52	20	53	22	52	21	54
Польща	43	38	44	40	49	40	45	41	46	40
Казахстан	84	30	83	32	84	33	79	33	82	31
Російська Федерація	56	36	51	38	62	37	49	39	48	39
Україна	60	35	63	36	71	36	63	36	64	36

*[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=dataanalysis>,

<http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=past-reports>

Індекс складається з 84 субіндексів, згрупованих за наступними напрямками: інституції; людський капітал та дослідження; інфраструктура; розвиненість ринку; розвиненість бізнесу; розвиток технологій та економіки знань; розвиток творчої діяльності.

Дані табл. 4.6 свідчать про те, що за глобальним індексом інновацій Україна посідала у 2011 р. 60 місце, а у 2013 р. ситуація погіршилась і по даному показнику Україна перемістилась на 71 місце. У 2014 р. позиція знову покращилась й Україна перемістилась у даному рейтингу на 63 місце, у 2015 р. – 64 місце серед 141 країн світу.

У 2015 р. найбільше Україна піднялася за такими показниками:

- людський капітал та дослідження (11 позиція);
- освіта (33 позиція);
- бізнес-середовище (30 позиція);
- нематеріальні активи (30 позиція);
- працівники розумової праці (13 позиція).

Максимальне погіршення позицій спостерігалось за такими показниками, як політичне середовище (26 позиція), загальна інфраструктура (17 позиція), онлайн-творчість (9 позиція).

Відповідно до іншого Глобального інноваційного індексу, складеного виданням Bloomberg, у 2015 р. Україна зайняла 33 місце серед 50 найбільш інноваційних, при цьому найкраща (п'ята) позиція була за показником «вища освіта».

Ці рейтинги підтверджують те, що Україна має достатній інноваційний потенціал, який повною мірою не використовується [7].

Важливе значення має світовий рейтинг соціального розвитку країн. Дані щорічного рейтингу Social Progress Imperative – 2015 оприлюднив один з найбільших світових аудиторів Deloitte. Україна посіла 62-е місце серед 133 країн у світовому рейтингу соціального розвитку, випередивши Білорусь (66-е місце), Молдову (70-е місце) і Росію (71-е місце).

Рейтинг базується на оцінці трьох основних напрямів: задоволення базових потреб, основи добробуту і можливості. Для оцінки використовують 52 показники. Кожен з показників оцінюється як в абсолютному значенні, так і у відносному – шляхом порівняння рівня розвитку країн з однаковим рівнем ВВП. Україна одержала 65,69 балів зі 100 можливих, продемонструвавши досить високі показники в сфері медичного забезпечення, доступності вищої освіти та харчування. За оцінками експертів, Україна має проблеми з навколишнім середовищем, персональною безпекою громадян. Лідруючі позиції в рейтингу займають Норвегія, Швеція, Швейцарія, Ісландія і Нова Зеландія.

Ще один рейтинг, за яким прослідковуються причини неможливості використання інноваційного потенціалу країни на належному рівні – це Індекс економічної свободи, який складається американським дослідницьким центром The Heritage Foundation і газетою The Wall Street Journal. Основними складовими індексу є 10 свобод: свобода бізнесу; свобода торгівлі; податкова свобода; свобода від уряду; грошова свобода; свобода інвес-

тицій; фінансова свобода; захист прав власності; свобода від корупції; свобода трудових відносин.

Усі країни поділяються на такі типи, як «вільні», «переважно вільні», «помірно вільні», «переважно невільні», «репресивні».

В Індексі економічної свободи-2015 за рік позиції нашої держави погіршилися на 7 пунктів. Тепер Україна посідає 162 місце із 178 країн і відповідно до класифікації є країною з репресивною економікою, яка у рейтингу стала сусідом Болівії (163) та Бірми (161). Майже за усіма критеріями ситуація в державі погіршилася. За такими критеріями, як свобода права власності, інвестиційна свобода та свобода державних витрат, Україна є одним з найбільших аутсайдерів [7].

Важливе значення для соціально-економічного розвитку країни та її інноваційного потенціалу є боротьба з корупцією. Щорічний рейтинг держав світу, що відображає оцінку рівня сприйняття корупції аналітиками і підприємцями і дає можливість простежити дану проблему, складається компанією Transparency International з 1995 р. Оцінка проводиться за десятибальною шкалою. На сьогодні Україна посідає 142 місце серед 175 країн світу, що характеризує відсутність ефективних змін у 2014 р. у боротьбі з корупцією. Основними причинами такого стану є монополізація бізнесу, неможливість його довгострокового планування та високий рівень державних корупціонерів [7]. У 2015 р. ситуація залишається без покращень.

Наведені індекси свідчать про те, що Україна тривалий час перебуває у стані економічної, політичної та соціальної кризи. Низькі позиції є результатом відсутності єдиної політики розвитку держави та відсутності результатів у боротьбі з корупцією.

4.4. Міжнародна інвестиційна діяльність України

На сучасному етапі розвитку відбувається швидке зростання процесів інтернаціоналізації. За останні десять років ХХІ ст. відбулися суттєві зміни у міжнародних відносинах, що позначилося і на темпах зростання обсягів міжнародного перетікання капіталу. Одним із ключових напрямів наукової думки у розв'язанні цих питань є пошук та аналіз можливостей загальнонаціональної та регіональної економічної інтеграції та інтернаці-